

สยามปริทัศน์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระบรมราชโองการ

วัน ๑๒ เดือน ๓.๓ พ.ศ. ๒๕๖๓ ๙๖๓ ๘

ศูนย์ศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ จากแนวพระราชดำริ สู่ความเป็นอยู่ที่ดีของราษฎร

หลังจากที่พลสกนิกรชาวไทยมีโอกาสรับเสด็จและชื่นชมพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินไปสักการะพระราชนาสุวารีสมเด็จพะศรีสุริยทัย และติดตามโครงการตามแนวพระราชดำริ ที่จังหวัดนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 25 พ.ค.2555 และ อีกครั้งเมื่อวันที่ 7 ก.ค.2555 ที่เสด็จพระราชดำเนินทางชลมารคไปทรงเปิด 5 โครงการชลประทาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บริเวณหน้ากรมชลประทาน สามเสน

ริ้วๆ นี้ ชาวราชบุรีและชาวไทยทั้งประเทศจะมีโอกาสเฝ้าฯ รับเสด็จและชื่นชมพระบารมีอีกครั้ง เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโครงการศึกษาวิธีฟื้นฟูดินเสื่อมโทรม ที่ศูนย์ศึกษาวิธีการฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และทอดพระเนตรความคืบหน้าการดำเนินงานโครงการในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์มหาราช โดยกำหนดการอย่างเป็นทางการนั้น ทางสำนักพระราชวังจะมีการแถลงในวันที่ 13 ก.ค. นี้

ศูนย์ศึกษาวิธีการฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสทรงมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ และพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริเมื่อปี 2529 ว่า "...ให้ดำเนินการศึกษา หาวิธีการปรับปรุงดินที่เสื่อมโทรมให้สามารถให้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้ โดยทำการทดลอง วางแผน และจัดระบบปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ในลักษณะศูนย์ศึกษาการพัฒนาขนาดย่อม" จากนั้นพื้นที่เสื่อมโทรมเพาะปลูกอะไรก็ไม่ขึ้นก็ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ในทุกวันนี้

ศูนย์ศึกษาวิธีการฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม เกิดขึ้นเมื่อผลตำรวจตรี

ทักษ์ ปัทมสิงห์ ณ อยุธยา ได้น้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินบริเวณตำบลเขาชะงุ้ม เนื้อที่ประมาณ 694 ไร่ โดยที่ดินดังกล่าวแต่เดิมใช้เป็นฟาร์มปศุสัตว์ ซึ่งที่ดินบริเวณนี้หน้าดินถูกชะล้างพังทลาย และยังมี การขุดลอกไปใช้ทำให้นดินเสื่อมโทรมจนเกือบใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ ประกอบกับความแห้งแล้งหรือที่เรียกว่าพื้นที่อับฝน

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทราบเรื่องได้มีพระราชกระแสรับสั่งให้ฟื้นฟูดินแห่งนี้ปลูกไม้ยืนต้นให้มีความชุ่มชื้นตามธรรมชาติ และให้ศึกษาวิธีการปรับปรุงดินเสื่อมโทรม ให้สามารถให้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้ตลอด วางแผนและจัดระบบการปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนที่อยู่บริเวณรอบศูนย์ได้เข้ามาศึกษาดูงาน และนำกลับไปปรับใช้ที่ดินของตนเอง

นอกจากนี้ ได้มีผู้น้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินเพิ่มเติมอีกจำนวน 63 ไร่เศษ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชกระแสรับสั่งให้พัฒนาที่ดินแปลงดังกล่าวโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ให้ฟื้นฟูดินป่าฯ ดำเนินการพัฒนา และปล่อยไว้ในสภาพเดิมคือการปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก ให้ป่าเจริญเติบโตด้วยตนเอง โดยไม่มีใครเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับทางมูลนิธิ

ชัยพัฒนาได้จัดซื้อที่ดินเพิ่มเติมอีกจำนวน 91 ไร่เศษ ทำให้ขณะนี้ศูนย์ดังกล่าวมีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 849 ไร่ 3 งาน 22 ตารางวา ทั้งนี้ ได้มีการดำเนินการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริด้านต่างๆอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

กรมพัฒนาที่ดินได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารงานศูนย์ศึกษาแห่งนี้ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งติดตามงานและประชาสัมพันธ์โครงการ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการศึกษา วิธีการฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมให้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์เพื่อทำการเพาะปลูก โดยพื้นที่เขาชะงุ้มมีสภาพ

ภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขาลาดชันพื้นที่มีลักษณะเป็นดินตื้น เนื้อดินร่วนปนทราย และปนกรวดลูกกรง มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินจนสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ บางบริเวณถูกกัดเซาะจนเกิดเป็นร่องลึก และมีการขุดลอกวังไปขาย นอกจากนี้ค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำฝนในช่วง 14 ปี (2531-2544) 1,200 มม./ปี ค่าเฉลี่ยจำนวนวันที่ฝนตก 50 วัน/ปี ทำให้พื้นที่ไม่เหมาะที่จะทำการเกษตร ซึ่งกรมได้จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ การใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยพืชสด และน้ำหมักชีวภาพ ที่สำคัญได้นำหญ้าแฝกมาใช้ประโยชน์ตามแนวพระราชดำริ ทั้งในด้านการป้องกันการชะล้างพัง

ทลายของหน้าดิน เพื่อฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมรักษาความชุ่มชื้นในดิน เพื่อป้องกันดินที่ถูกกัดเซาะเป็นร่องลึก ผลปรากฏว่าสามารถฟื้นฟูดินที่แห้งแล้งจนเกือบเป็นทะเลทรายให้กลับมามีความชุ่มชื้นได้อีกครั้ง

นอกจากนี้ ยังได้จัดทำแปลงสาธิตการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในพื้นที่อับฝน ที่ทำขึ้นเพื่อเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรที่ประสบปัญหาความยากลำบากให้สามารถผ่านช่วงวิกฤติ โดยเฉพาะเรื่องการขาดแคลนน้ำในช่วงหน้าแล้ง โดยแปลงทฤษฎีใหม่ประกอบด้วยที่อยู่อาศัย แปลงปลูกข้าว แปลงปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก เลี้ยงสัตว์ และสระเก็บ

น้ำ ซึ่งเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาดูงานสามารถนำแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองได้

ซึ่งกิจกรรมภายในศูนย์ศึกษาวิธีการฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม ยังมีอีกมากมายไม่ว่าจะเป็นโครงการศึกษาพันธุ์พืชสมุนไพร โครงการแปลงรวมรวมสายพันธุ์หญ้าแฝกในประเทศไทยจุดเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ และยังมีฐานเรียนรู้ต่างๆ เช่น ฐานความลับของดิน ฐานปุ๋ยหมักโดยใช้สารเร่ง พด. ฐานจักยานน้ำเพื่อการเกษตร เป็นต้น พร้อมทั้งนี้ ยังมีกิจกรรมในส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกหลายด้านที่พร้อมให้เกษตรกร นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน

ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้ อย่างครบวงจร

ตลอดระยะเวลากว่า 26 ปี ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริในการพัฒนาพลิกฟื้นพื้นที่ดินเสื่อมโทรมแห้งแล้ง ให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้นสามารถกลับมาใช้ประโยชน์ด้านการเกษตร ซึ่งจากการสำรวจพบว่าดินมีอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.58 เป็นร้อยละ 1.70 โดยเฉพาะในเรื่องการปลูกหญ้าแฝกช่วยฟื้นฟูดินและปรับปรุงดินที่เสื่อมโทรม มีแต่ขั้นหินให้กลายเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงชันตลอดจนมีพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรและราษฎรในจังหวัดราชบุรีได้เป็นอย่างดี โดยขณะนี้ได้มีการขยายผลการพัฒนาพื้นที่เสื่อมโทรมไปสู่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ทั้ง 12 หมู่บ้าน ให้เกิดการนำพื้นที่กลับมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป